

Folk flest vil at pengene vi betaler inn i skatt skal brukes til å ta vare på barn, syke og eldre. Pengene bør gå til felles velferd, ikke til privat profitt.

Cathrine Sandnes, leder i Manifest tankesmie, i Vårt Land

DELTA I DEBATTEN, SKRIV TIL OSS

Kronikk: 6000 tegn inkl. mellomrom. **Hovedinnlegg:** 4000 tegn. **Innlegg/replik:** 2000 tegn. **Kortinnlegg:** 800–1500 tegn. **Legg ved portrettfoto.**

Debattinnlegg sendes til:

Dagsavisen

debatt@dagsavisen.no

Dagsavisen
Fremtiden

debattfremtiden@dagsavisen.no

Dagsavisen
Moss Dagblad

debattmossdagblad@dagsavisen.no

tobakkssigaretter.

re klok enn var

flere tusen liv.

FOTO: ERIK NYLANDER/NTB SCANPIX

På sikt er det en teoretisk mulighet for at e-sigaretter blir trendy blant personer som ellers verken ville ha dampet eller røyket. I så fall vil helse-tapene over tid bli større. Men kan en teoretisk bekymring om dette, som vel å merke ikke støttes av internasjonale data, berettige en streng politikk som med sikkerhet vil forkorte livet til flere tusen nåværende røykere? Hvis man vil fremme folkehelsen, synes det mer klokt å se an om det blir noen e-sigaret-boom blant tidligere ikke-

røykere og sette inn tiltak først hvis så skulle skje.

I Danmark har regjeringen nylig lagt fram et lovforslag om at eiere av bedrifter og serveringssteder og ulike offentlige lokaler selv skal få bestemme om e-sigaretter skal kunne brukes innendørs. Det er vanskelig å se hvordan norske helsemyndigheter faglig og moralsk kan forsvare å være strengere.

Munch-direktørens bekymring

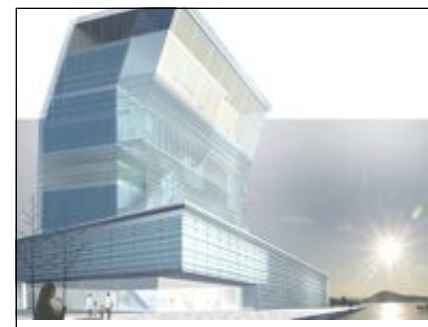
DEBATT

ERLING S. SKAUG
Professor emeritus, UiO

Lenge før Edvard Munch testamenterte sin gave til Oslo kommune eide Nasjonalgalleriet førsteutgavene av hans ikoniske gjennombruddsverk. I årevis har det vært kjent at Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen vil få en større sal for å vise flere av hans bilder, som vil bli en av det nye museets attraksjoner. Da våkner Stein O. Henrichsen, byrådets forlengede arm (som ved ansettelsen parerte sin manglende fagkunnskap med at han kunne lese seg opp på Munch i sommerferien). «Vi kan ikke ha to Munchmuseer i Oslo», sier han.

Bekymringen er forståelig. Da vakler nemlig et sentralt argument for å flytte museet. I Bjørvika skulle besøkstallet angivelig stige til minst 500.000 årlig. Kulturbyråd Hallstein Bjercke (V) forsøkte å få dette tallet opphøyet til «analyse» via konsulenter, men OPEK-utrederen viste seg å ha sterke reservasjoner: «Usikkerheten er stor», uttalte han til

Lambda. ILLUSTRASJON: MIR/HERREROS ARQUITECTOS

Aftenposten 2.11. 2012, bl.a. fordi konkurransen fra Astrup Fearnley og Nasjonalmuseet på Vestbanen ikke var beregnet. Nettopp. Den halve million besøkende ble så modifisert fra analyse til «ambisjon», og bare for det første året. Samtidig uttalte uavhengige eksperter på kunnskapsbasert kulturpolitikk at man ikke kan regne seg frem til slike tall, og at utredninger av denne type kunne virke som legitimering av forutbestemte politiske vedtak.

Ambisjoner må ha et utgangspunkt i realiteter. Det er hva Lambda i det hele tatt mangler. Prosjektet vil i årene fremover vise seg å ha vært ute av kontroll fra starten av.

Rand, egoisme og altruisme

DEBATT

**VEGAR
MARTINSEN**

Cand. scient. og forfatter

Førtseamanuensis Einar Jahr tar i et innlegg 24/2 opp noen poenger fra min kronikk 9/2. Han sier bl.a. at Rand angriper «en nærmest karikert variant» av altruismen. Men å innvende at ingen praktiserer altruismen slik Jesus m.fl. anbefalte, er å slå inn en åpen dør. Poenget er, som jeg også skrev i kronikken 9/2, at hvis man sier altruismen er et ideal, fremholder man et ideal som er umulig å følge. Man må derfor være umoralsk for å leve godt, og Rands poeng er at moral da blir uforenlig med et godt liv. Altruismen som ideal vil derfor fremme umoralske handlinger. Dette er opplagt skadelig.

Man har selvsagt nytte av andre, og man forholder seg til dem ved å omgås dem på en fredelig og vennlig måte, ved å handle med dem, ved ikke å initiere tvang mot dem, og, i den grad man har noe å avse, å hjelpe de som ufortjent er kommet i en vanskelig situasjon. Det er få som ikke kan klare seg selv, og å gjøre disse til kjernepunktet i en etikk, er galt.

Jahr oversetter «laissez-faire-capitalism» med «tøylesløs kapitalisme». Kapitalismen bygger på fravær av initiering av tvang, dvs. at staten skal

respekttere og beskytte eiendomsretten, og ikke legge hindringer i veien for produksjon og handel. Svindel, tyveri, etc. er selvsagt forbudt, og verdiskapning skjer da uten hindringer. «Tøylesløs» beskriver derimot godt den sosialdemokratiske statens vekst, en vekst som gjør at de produktive i stadig større grad må kjempe seg igjennom en mer og mer tettvekst jungel av nye avgifter, skjemaer, reguleringer, lover, mer og mer kompliserte skatteregler og tilskuddsordninger, mm. Blant de mange skadelige resultater av dette er redusert vekst, og at mange helt eller delvis flykter inn i den svarte økonomien. At penger i dag konsentreres på færre hender er en virkning av stadig mer innskrenket frihet, noe som er følgen av statlige reguleringer. Frie samfunn er dynamiske med stor mobilitet oppover (og nedover), mens samfunn med omfattende reguleringer er statiske og rigide.

Jahr nevner Aristoteles' «gyldne middelvei», men det er feil å tro at dette betyr at man alltid skal velge det som ligger mellom to ekstremer. Aristoteles' poeng er at man bør velge en gylden middelvei mellom to ytterpunkter kun dersom begge er gale: man skal ikke være ødsel og man skal ikke være gjerrig; her bør man velge en mellomting. Men det er ingen gylden middelvei mellom rett og galt, mellom godt og ondt. Initiering av tvang er et onde, så det er ingen gylden middelvei mellom tvang og frihet.